

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adtnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt.
fél évre 2 frt.
negyed évre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

Gáspár János.

(—) Még csak pár nap választ el december 8-dikától, mely napra közeli és távoli vidékekről Nagyenyed város kebelébe előreláthatólag nagy számmal sereglenek össze Magyarország nevelés- és oktatásügyének szak- és vezérferfiái. Nem tanácskoznai jönnek. Nem ellentétes vélemények egyeztetésére, nem a jövőt érdeklő kérdések eldöntésére gyűlnek össze. Odaadó ragaszkodást, őszinte tiszteletet és elismerést hoz mindenik magával egy férfinak, ki félszázadra menő idő óta áll a magyar nemzeti népnevelés munkásai sorában.

E férfi neve: Gáspár János, kir. tanácsos és tanügyi felügyelő Alsófehérmegyében.

Egy 50 éves pályá áll szemeink előtt. Most, az ünnepély küszöbén, önkénytelenül visszatekintünk e pályára és körüljárjuk szemeinket a mezőn, melyen e pályá átvezet, és a munkások sorain, kik a nemzeti művelődés nagy épületének alapjait lerakni valának elhiva.

Egy ötven éves pályá a nemzeti népnevelés terén! Ha csak köznapi munkás volna, ki e pályát megfutotta: még akkor is tisztelettel hajolnánk meg előtte.

Gáspár János nem e köznapi munkások sorába tartozott. Midőn rálépett a pályára, mely felé gyermek éveitől kezdve vonzódott, már az elsők és vezérlők közt jelenik meg. Az elsők és vezérlők közt marad mind végig, még akkor is, midőn a nemzeti élet visszavivott szabadságával a népnevelésnek eddigelé sivár és tövises mezéjén is megpezdült az élet és a munkásoknak egész serege támadt ott, kik a legmagasabb érdekű nemzeti ügynek, a nemzeti népnevelésnek szentelik éltöket és erejüket. A szellem e nemes versenyében Gáspár János maig sem győzetett le. A szellemnek általa nyújtott termékei ma is a legizletesebb „Csemegek“ a fejlődő gyermeki léleknek.

Kétségen kívül elegendő vannak, kik rövidebb idő alatt is többször verték fel mint ő, a sajtót, irodalmi működéseikkel. Csak hogy amazok igen sok esetben selejttest is adtak; a tanügynek és tanügyi irodalomnak károkat okoztak. Gáspár irodalmi működésében a selejttest, valamint a lármát is, hiában keresed.

Az ő népnevelői működése csendes és zajtalan vala, de áldásos miként a lassan alápergő nyári eső. És ha mostani ünnepélye sem út riadó zajt és messze hangzó lármát: ez is az ő szerénységének, gyermekked egyszerűségének tulajdonítandó.

Ezt az ő szerénységét ismerve: tartózkodunk érdemeinek, elért sikereinek részletes méltatásától és felsorolásától, bár jól esnék feltárni az ötven éves pályá fénypontjait, a folytonos emelkedést, az egyre növekedő közbecsülést. De ha itt, e helyen hallgatni kell nekünk: hangosan beszélj közéletünk: — az egyházi és politikai, a nemzeti és társadalmi egyformán hirdetik, hogy az alsófehérmegyei tanító-egyesület és az egyesülettel együtt e vidék minden ajku és felekezeti lakója, valamint a távolból is eljövő tanügybarátok méltán szentelnek e hó 8-án örömmünepet.

Őszinte szívvel kívánjuk, hogy a munkaerő, melyet 70 esztendő terhe meg nem törhetett, és a munkakedv, mely a félszázados pályán kísérte, maradjon meg mindvégig; és haladó útjában a jóknak és derekának tiszteletével találkozzék mindenütt az ünnepelt.

A Gáspár-ünnepély.

Azon köztiszteletnek, mely a néptanítás ügyének veteránjait országoszerre övezi, ez ünnepély alkalmával számosan kívánnak élő szóval is kifejezést adni. — Ezek közül megjelenésüket már bejelentették: Deák Lajos, Horváth László, Koós Ferenc kir. tanfelügyelők, továbbá: a szolnoki tanító-egyesület képviselőiben: Buday Elek, Kádár József; a balászfalvi g. kath. tanító-képezde nevében: Blasianu Alimpiu igazgató, Muntján György,

Negruti Fekete János tanár; a nagykovácsi tanító-egyesület Kohn Nándor, Jeure Ede, Balázs Imre, Benedek Mihály, Kiss Mózes; a kisküküllői tanító-egyesület: Nagy János, Csinádi István, Nyarádi Dénes, Orbán József, Sebestyén Antal, Szabó István; a kolozsvári ev. ref. gimnáziumot: Szabó Samu, Geréb Márton képviselik; Az erdélyi ev. ref. egyházkerület igazgató tanácsa képviselőiben: mlts. Zeyk József és nt. dr. Kovács Ödön; ezenkívül: Czeglédi János kisenyedi ref. pap; a nagyenyedi luth. egyház; a nagyenyedi országos fegyintézet igazgatósága és a Bethlen-főiskola ifj. önképzőkörének 16 tagu küldöttsége.

Az alsófehérmegyei tanító-egyesület központi választmánya értesíteni kívánja az egyesület tagjait, hogy az érdeklődő közönséget, hogy folyó hó 7-én délután előtervezet tart az új városház nagytermében; továbbá, hogy az ünnepélyes gyűlés előtt 8-án délelőtt 9 órakor kezdődőleg, ugyancsak a nevezett helyen, rendes gyűlést tart. A rendes gyűlés tárgyai: folyó ügyek elintézése, esetleges indítványok és egy nyilvános tanítás. — Nyilvános tanítást tart Bihari István gyakorló isk. tanító.

Az ünnepélyes gyűlés kezdete fél 11 órakor, a régi városház nagytermében; a hol az előre jelentkezett testületek, nemkülönben a tisztelt közönség számára külön hely lesz kijelölve és fenntartva az ünnepély-rendező bizottság által. Ezen bizottság tagjai: Török Bertalan, Nagy Lajos, Nagy Géza, Nagy Mózes, Fogarasi Albert és Bartha Zsigmond. Az idegen vendégek fogadására és elszállásolására szintén bizottság lett kiküldve: Nagy Mózes, Málnási Lajos, Sebestyén Sándor, Király Miklós és Réthi Gábor személyében.

Az ünnepélyes gyűlés sorrendjébe a már közölt pontokon kívül fölvétetett egy alkalmi óda; írta Réthi Gábor, elszavalja Krissmannics Vilmosné.

Az ünnepélyes gyűlést közebed fogja követni a Munkácsy-féle díszes kávéházban, melyre jelentkezhetni Nagy Lajos, Dancs Sámuel, Sebestyén Sándor és Király Miklós uraknál.

A szállásoló bizottság munkáját megkönnyíti a város lakosságának igazi magyar vendégszeretete. Sokan önként, mások a legnagyobb előzékenységgel ajánlották fel barátságos tűzhelyeiket az érkező vendégek számára.

Nekem meg hó tapadt a két szemembe
S így tervem is a hóba ott veszett.

Pedig, ha ott nincs átkozott kabátom
S a hó sem hull szemembe oly mohón —
Mi is lett volna? — En előre látom
Piros kis ajkad összecsekkolom.

Márkus.

De már most nekem nem kell!

— Elég sajnálom, de kérésnek nem tehetek
elegendő kedves tanító ur! Az én leányom nem mesternek
való. Ha tudtam volna, hogy mesterné lesz belőle, még
két éves korában kifacsartam volna a nyakát. Többet ne
merészeljen szóba állani vele, mert különben elcsapatom
hivatalából! Oh, oh, szerencsétlen mester! Ő még pap-
leányt, az én drága, kedves, szép leányomat, a kapudi
pap leányát akarja elvenni! „Arma virumque cano!”
Elmehet tanító ur! Elmehet mest'ram isten hírével! Ak-
kor lássam, mikor a nyakam csigáját!

Ez már mégis sok volt! Ezt mondani nekem egy
született nemes ember fiának! De hát ki ő s ki az ő
drága, kedves, szép leánya? Ilyen kicsinylőleg és meg-
vetőleg bánni egy tanítóval, kinek tanképesítője mellett
még érettségi bizonyítványa is van. Ez már mégis csak
gyalázat egy igaz hittől kálinista paptól! Nem mondhatta
volna meg szép szavakkal, hogy az ő leánya nem eladó,
nem nekem való? Hisz ekkor, bár fáj a szívem érette,
mégis csak könnyebben türtem volna a szenvedést és a
kikosarazást! De így . . . de így . . .! Azt gondolom,
hogy a szívem szakad meg a szerelemtől és a nagy gya-
lázat miatt!

Oh, mennyire is szeretünk mi egymást! Nem, mint
a turbékoló galamb, mely bugásában elmondja szerette

TÁRCZA.

Van még remény!

Írta: Br. Kemény Endre.

Homály borult Európa vén terére;
Nyomor, hazugság átkozott ragálya.
Port, port a népek, emberek szemébe;
Ne lássanak valót e rossz világba!
A férfibeccs az ész ellen merény,
Nevetség tárgya; nincsen több remény!

Nagy, büszke népek szenvedélye, lángja,
Megélhetési gond miatt kihűle;
A pénz, vagyon lett összes szívvilága,
S nincs semmi, semmi, semmi sincs kivüle!
Az önzetlenség ész ellen merény,
Nevetség tárgya; nincsen több remény!

Undok kezekben tiszta szívbe mártott,
Török hegyéről testvér vér csepeg le;
Minden cseppjéből kelnek újra pártok,
Egymásra törve, egymást eltemetve:
Hisz megbocsátni ész ellen merény,
Nevetség tárgya; nincsen több remény!

Fegyverben áll a félvilág, s koplalva,
Utolsó pénzén puskaport szerez be;
Hogy a királyok s császárok biralma
Az isten ellen is legyen fedezve:
A függetlenség ész ellen merény,
Nevetség tárgya; nincsen több remény!

S ha néha tán egy ifju nép hevében,
Világtiprónak ellen állni készül;

A nagyhatalmak Európa nevében.
A rettegettnek adják osztály részül!
Hisz a b á t o r s á g ész ellen merény,
Nevetség tárgya; nincsen több remény!

Nincs több remény, hisz az erény lejárva,
A zsarnokságnak áll ünneplő napja;
S ellent ki áll, midőn a tenger árja
Gyöngét s erőst csak egyként elragadja.
„Az emberfaj sárkányfog-vetemény,
Nincsen remény! nincsen több remény!”

S ha van remény, s lesz ünnep a világon;
Nagy nemzetek pirulhattok miatta,
Hogy részetek nincs semmi a világon,
Ha földerül az emberiség napja:
M á s é r t á l d o z n i ész ellen merény,
Nevetség tárgya; nincsen több remény!

Ezéggyen, gyalázat fog száradni rajtunk.
Műveltség átka, aljas szolgaságunk;
Szabadságot bolgároktól tanuljunk;
I r ö k d a c z o l n a k, s mi a porba hullunk! —
Ha másban nincs, Bolgárban van erény;
Oh lesz még ünnep, lesz, még van remény!

Mi is lett volna?

Nó lám, még nem feledtem el azóta;
Emlékszel-e reája kis hamis —
Mikor feldőlünk ketteskép a hóba,
Bohó eset, hogy bennem él ma is.

Az volt szerencsénk, hogy — de hogy szerencse —
Felső kabátom arczodra esett.

Az alsófehérmegyei tanító-egyesület az ünnepély estélyén a „Gáspár-alap“ javára előadást rendez a régi városnézet nagyteremben, következő műsorral: 1. Kossuth-nóta, Lányi Ernőtől. Előadja a nagyenyedi dalkör. 2. Szavaltat. Előadja Berényi Paula k. a. 3. Csak titokban... Huber Károlytól. Előadja a nagyenyedi dalkör. 4. „Az elkényeztetett férj.“ Vigjáték 1 felv. Irta Thiboust Lambert; ford. Vincze Dániel. Személyek: Clapiér Hypolyt; Vajna Károly ur. Cesárine: Krissmannics Vilmosné urhölgy.

Ipolyi Arnold.

Meghalt. A villámcsapáshoz hasonló megdöbbenést keltő hír szomorú valósága mély fájdalommal tölt el mindnyájunkat. A gyászkeretben megjelenő lapok párt- és valóságkülönbség nélkül emelik ki halhatatlan érdemeit, melyet a magyar tudományosság, a magyar művészet emelése és pártolása körül az igaz hazafiság melegével, esüggedhetlen kitartás hevével, a roppant tudományos képzettség s a szónoki erő mindent meggyőző hatásával kitűnő fejteni. Erős oszlopa volt ő a hazafias katolikus egyháznak s valóban mily sok az, mit koporsója felett el kell siratni. Gyászol a tudomány, mely egy éles elméjű buvárt veszített el benne, gyászol a művészet, melynek nagylelkű mecenása s pártatlan ismerője volt; gyászol az egyház, melynek egyik kimagasló büszkesége száll vele a sírba; s gyászol az egész nemzet, melynek faji s kulturális fejlődése körül olyan hervadhatlan érdemeket szerzett.

Ha volt valaki, ki mint tudós — társainak elismerését, mint főpap — híveinek szeretetét, mint műismerő és pártoló — mecenások csodálatát s mint hazafi — mindnyájunknak tisztelétét osztatlanul egy magában képes volt megnyerni: az Ipolyi Arnold, a hírneves nagyváradi püspök volt.

Eletrajza gazdag követésre méltó példákban s mi ösztönöz sajnáljuk, hogy lapunk szűk tere miatt csak száraz adatokat jegyezhetünk fel. Ipolyi — előbb Stummer Arnold, régi nemes családból Hontmegye Ipolykeszi helységében született 1823. október 20-án. Atyja, Ferencz, főszolgabíró, anyja Arzenia volt a felsőmagyarországi széles rokonságu Szmréesányi családból. 12 éves korában már elvégezte a gimnázium 6 osztályát s 21 éves volt, midőn a bécsi Parmanumban a hittani folyamat befejezte. Itt írta meg a „A magyarok ősvallása“ című híres munkáját s azután b. Mednyánszky Dénes nevelője, majd a pozsonyi egyház szónoka, a gróf Pálffy-családnál nevelő; azután a zohorai, később törökszentmiklósi plébános, egri kanonok, 1869-ben a budapesti papnövelde igazgatója, 1871-ben besztercebányai s a folyó évben nagyváradi püspök lett.

Az akadémia igazgatóságának tagja, a Szent István társulat alelnöke, a történelmi és képzőművészeti társulatoknak elnöke volt. Roppant hatása volt a magyar nemzet mythológiájára, őstörténetére, művészetére stb. érdeklődésben tett kutatásainak, melyeket remek munkákban és előadásokban ismertetett meg. „Örizzük emlékeinket, gyűjtsük össze töredékeinket, nehogy végleg elveszzenek s ezáltal üresebb legyen a múlt, szegényebb a jelen s kétesebb a jövő.“ „Nekünk nemcsak művészet, de nemzeti és magyar művészet kell; nemcsak át kell vennünk más nemzetek művészetét, de kifejtteni, ugyszólván megteremtteni a miénket.

párjának írta való szerelmét. Nem, mint az erdei madár, mely már a hajnal első sugarainak látásánál gyöngyve csókolja meg kedvesét. Mi csak hallgattunk és néztünk egymás szemébe és e hallgatás... és e nézés végtelen szerelemről, tenger boldogságról beszélt. — Ha megkondult a vasárnapdélutáni harangszó: ő volt az első, ki a templomba jött; ő volt az egyetlen, ki az egész istentisztelet alatt homlokomra nézett s úgy figyelte prédikációm minden egyes szavát, mintha szerelmes szívem hangjai esendültek volna abban meg. Homlokom sokszor égett szemeként égető sugaraitól s mégis, ha lelkesültségem közepette rá találtam nézni: elkapta szemem rólam s kipirult azon tudatban, hogy én észrevettem az ő nézését.

Csak egyetlenegyszer beszéltem vele azon 3 hónap alatt, mióta kapudi tanító vagyok. Valahányszor oda mentem hozzájuk, a vén pap mindig annyira lefoglalt, hogy hozzá még nem is szólhattam. Tán már előre féltette őt az öreg tölem? Egyszer azonban akkor találtam menni, mikor az apja nem volt otthon. Oh istenem, milyen volt e pillanat! Csak annyit mondtam neki: Szeretlek! Ő rám borult és zokogott, mint egy kis gyermek. Azt hittem akkor, hogy a boldogság esalta szemébe a könnyeket, pedig ő már ismerte atyja büszkeségét. Igen, e könnyek a reménytelen szerelem könnyei voltak!

De hát akkor miért nem mondta meg ezt nekem? Miért engedte, hogy mérges kigyót tápláljak szívemen, melynek mardosását most érzem igazán? Miért nem tisztított el magától, mint egy hitvány, értéktelen tárgyat! Legalább azóta hegedt volna a seb. Igaz, hiszen ez lehetlenség volt. Édes atyja jött. Még szerencse, hogy nem kapott rajta a tetten! Hanem azt mégsem kellett volna megengednie, hogy én átmenjek ezen a nagy gyalázaton! Elcsapatni egy kálvinista tanítót, ki hivatalát hűségesen teljesíti, azért, ha még egyszer szóba talál az ő leánya-

Az első is szép, de az utóbbi dicső. Amaz érdem, ez kötelesség. Csak kis nép utánoz és vesz át mindig. — Ily szavakkal tudott hatni, lelkesíteni! Meghalt! Deczember 2-án délután 1 óra tájban szélhűdés vetett véget nemes életének. „Non omnis moriar!“

Fővárosi levelek.

Budapest, deczember elején.

Nem hiában kezdődött a most muló esztendő péntek nappal, de ugyancsak gyászos is a lefolyása. — Anyai jelesünket temették el az idén, hogy egynek a halála is elég volna gyásznak. Alig helyeztük sírba Jókai-nét, Na gyváráról érkezik e perczen a fekete távirat: „Ipolyi (Stummer) Arnold nagyváradi püspök ma d. u. fél egy órakor meghalt!“

Hirtelen halál alig volt ilyen megrendítő hatása, mint ez. Mert nemcsak java korbeli férfit helyezte kora sírjába, hanem a hozzáköött remények szép sorát tette füstté egy csapásra. A hazai tudományosság és művészet nagy gyászt öltön, mert Ipolyiban pótolhatlant veszített. Az Andrássy-uti műcsarnok jubileumi vigaszának zaja némuljon el megdöbbenő hallgatásba, mert a művészhat egyik nagylelke, mecenása nincs már! — Az akadémia palotáján lobogjon földig a fekete zászló, mert egy ritka jelese vonta ki lábát örökre fényes csarnokából! . . .

A főváros zenekedvelő és zeneérett közönsége egy fiatalember iránt van ez idő szerint nagy felhevülésben. Dr. Albert Jenő a kiválasztott neve, a ki — már a mennyiben magunk is értünk a mazurkához — valóban bámulatos tökélyre vitte a billentyűkkel. És tessék elhinni, a sok „virtuoz“ között bizony isten, jól esik egy igazi művészt is hallani.

Mert sok a virtuoz!

Előre remegünk a téli kínálkozásoktól, a melyeket hirdetnek öles plakátok! . . .

A delegációknak vége s megkezdő esendesen örlő munkáját a tisztelt Ház.

Első interpellációnak az operaház adott anyagot. Ábrányi Kornél volt kíváncsi a számadásokra! Micsoda szára z kíváncsiság ez? mikor az operánál egyébre is lehetne kíváncsi egy deli honatya . . .

Egyébiránt kíváncsi vagyok én is, hogy Tisza Kálmán miniszterelnök ur tudatni fogja é, hogy pl. az operánál a mult héten napok voltak, mikor az esti bevétel 40—50 forint volt, a bérleteken kívül? Mert ez igaz. Ezt pedig még Enyed is restelné. ha . . . operája volna. Mi?

Egyéb nevezetes, megemlíteni valónk nincs. Isten óvjon, hogy jövő levelemet is gyászszal kezdjem.

László Elek.

Az alvinczi magtár-egylet alapszabályai.

1. §. A szövetséget czégo: „Alvinczi magtár-egylet mint szövetséget“. Székhelye: Alvincz.

2. §. A szövetséget czélja:

a) A takarékoság előmozdítása, a szegényebb sorsú néposztálynak biztos alkalmat nyújtani hetenkénti apró

val állani? Ezt már holnap az egész falu tudni fogja, pedig nem olyan könnyen megy ám az! Nem, nem, nem! Nem fog elcsapatni, mert még szememet se vetem drága, kedves, szép leányára; miért nem tudatott valami uton-módon arról, hogy apja rólam még hallani se akar? De hátha ő se tudta. Sőt, ha tudta is, honnan tudhatta volna azt, hogy én ma kérő szándékkal megyek hozzájuk? Ki tudja, hátha az ő szive is éppen úgy fáj most, mint az enyém? Azonban a bajon ez se segít semmit; ő nem mesternének való!

Mittevő legyenek, hová meneküljek! Itt maradnom lehetetlen, mert megöl az utána való hasztalan sovárgás. De, hogy fogom kiállani a falu mende-mondáját, az egyesek folytonos kérdezősködését és sorsom feletti tettetett szánakozását? Még megérem, hogy ma-holnap az iskolás gyermekek is közdik egymás közt az én kudarczomat beszélni s nekem még azok előtt is kell, hogy szagyljem magam! Na még csak ez volna hátra.

Különbem ez se tartana sokáig. Az a féreg, mely szivemben rág, ledöntené a százados tölgyet is, hát engem hogyan emésztene meg!

„Mire a lomb sárgultan hull a földre, Össze leszek testben, lélekben törve, Karácsonra rám borul a sir hantja, De a lelke ott is veszedt siratja!“

Oh Istenem, mennyire megkönnyült a lelkem! — Többet nem tépelődöm és nem aggódom. Uram Isten! adj viláosságot nekem s vezérelj a te ösvényeden! Adj vigasztalást és gyógyulást, mert te vagy, ki megvigasztalod a kesergőt s enyhítő balzsamot csepegtetsz a sziv fájó sebére . . . !

(Vége következik.)

betétekkel fogyasztási cikkek első kézből való bevásárlása által magának néhány év alatt tőkét gyűjthetni.

b) Az ilyképp begyűlt pénznek, illetőleg fogyasztási cikkekkel az egylet azon tagjain, kik kölcsönre szorúlnak, kellő biztosítás és törvényes kamatozás mellett kölcsönadással segíteni.

c) Az egylet üzletköre tágultával működését arra is kiterjesztheti, hogy tagjainak terményeire előlegezéseket adand, őket e részben közvetítés által is segítendő.

3. §. A szövetséget tagja lehet minden fedhetlen életű önjogu egyén nemi különbség nélkül; kiskorúak azonban, kik jogelődeik által örökösödés útján részletek élvezetébe jutnak, a felvételből, illetőleg az egylet kebeléből kezes állítása mellett ki nem záratnak.

Örökösödés esetén kívül is lehetnek kiskorú egyének tagjai az egyletnek, de csak önjogu egyén kezeskedése mellett; e czélra minden kiskorú részére kiadandó részletkönyveskébe a kiskorú nevén kívül az érete készfízetőleg kezeskedő önjogu tag neve is beiktatandó.

4. §. A szövetséget bizonytalan időre alakul és működését megkezdí, mihelyest 60 tag legalább anyai törzsbetétellel aláírva és a czég törvényszéki bejegyezve leend.

A határozatképes közgyűlés elhatározhatja a felosztást, ha

a) a tagok száma 30-an alul csökkent és b) ha a közgyűlés egyéb fontos okokból a felosztást szükségesnek találja és azt 26. §. értelmében a határozatképes közgyűlésen jelenlevők 2/3 többséggel kimondják.

5. §. A szövetséget üzletköre az egyes részletek utánjáró heti befizetések által szerzetetik meg és a tagok úgy a haszonban, mint a terhekben részleteiknek megnyiszege szerint részesülnek.

A tagok felelőssége korlátolt úgy, hogy minden tag kötelezett üzletreszei erejéig felelős.

6. §. Minden részlet után hetenként 10 kr oszt. 6. fizetendő az egylet pénztárába; ezen befizetések az egyleti pecsétell ellátott és minden tagnak kiszolgáltatandó részletkönyveskében az egyleti pénztárnok által nyugtatványoztatnak.

A hetenkénti befizetések a kifizendő napokon mulhatatlanul teljesítendő; szabad azonban egyszerre több heti befizetést is teljesíteni.

7. §. A késedelmes tag tartozik minden részlet után hetenként egy-egy új krajczárt fizetni a nélkül, hogy intésnek történnie meg kelljen.

8. §. A ki a következő §-ban említett eseteken kívül 3 hónapig az igazgatóság által megbírálandó fontos ok nélkül a heti befizetéseket elmulasztja, az igazgatóság által a szövetségetől kizárható, mely esetben az általa befizetett összegek a szövetséget javára esnek a nélkül, hogy ő a felvett kölcsön visszafizetése alul felmentetnék.

9. §. Kivételnek a következő esetek:

a) haláleset,

b) csőd,

c) szerencsétlen csapások és általában önvétek nélküli elszegényedés.

Mely esetekben a betett tőke a reá eső kamatokkal

1. halálozás esetében az örökösöknek, ha kívánják,

2. csőd esetében, a csődtömegnek, végre

3. szerencsétlen csapás általi elszegényedés esetében magoknak a részlettulajdonosoknak fog kiszolgáltatni.

A fizetés mind egyik esetben a k. t. 237. és 254. §-aiban említett idő lejártá után, a netán felvett kölcsönösszeg beszámításával történik.

(Folytatása köv.)

SZIVKÖNYVITŐ.

Jelege:

Felhő-árja-növelte folyam pusztítva rohan bár — Rétre, mezőre: de lézen termőbb tőle a síkság. Tölve a szivem is; rajta! ömöljék mind ki, mi nyomja; Sételhet ugyan: de meg áld is tán őszinte szavával.

Második adag.

Az újabb idők egyik leggyakoribb panaszátgya az adó. Gyűlölt szó azokra nézve, kiknek fizetni kell; egy pillanat alatt fél lehet ellene lázítani őket. Végzetes azokra nézve, kik kiróvják; elvész minden becsülésök a közvéleménynél. Pedig voltaképpen szint' oly szükséges a mai viszonyok közt az adó, mint a szabadban való séta.

* Ezen piczulás dologból némely egyének gonyt izek, holott üdvösebb lett volna azt csak felényire tenni. Így egy mester a szorgalmas inaséért, egy keresztapa keresztgyermekéért csekély 5 kr heti befizetéssel könnyebben reá szánja magát a jótékonyág gyakorlására. Így egy legszegényebb ember is képes minden megerőltetés nélkül a heti befizetést pontosan teljesíteni s egy atya, a kinek több gyermeke van, a kinek gyermekei évről-évre szaporodnak, eszközölheti valamennyi gyermeke javára az egy-egy részletre eső 5 kr heti befizetést. Máskülönbem aztán, a kinek kedve és módja van, vehet akárhány részletet és így fizethet be hetenként akár egyszer 5 krajczárt, vagy ha a hetüs dolog nincs inyére, hát fizesse be egy egész évre előre, szabadságában van. Mentől csekélyebb az egy részlet után hetenként befizetendő összeg értéke, annyival inkább segítve van a legszegényebb sorsú egyéneknek, sőt így a nagyobb érdeklődésen kívül, még anyagilag is több eredményt lehet felmutatni. Biztosabb eredményt lehet elérni a sok sűrű apró krajczárral, mint a ritka forinttal, csak áldozni kell hetenként egy pár órát azok begyűjtésére.

Mindkettő rész vékenységet, a haladás éppen a fenn a munkátlan a bibi. Átlag panasza ősi hogy pénzst néhány száz „dobni“ ki a logtatására fő szörnyű zsaró magasztára, vább lát egy

Nem a rendszernek csen sokfélek volna olyan szűkkelűek, nem irtóznán

Hiszen morban éne számukat; k tisztességgel mintha nem világtól. Péld a mi favágó

deg pedig m lasztásomat.

napjaiban. Vádoltam ma kis kezeit pi favagót kere

lépésőjén ősz szőlőim őke krajczár — kihuz elrong

belőle, vissz elfordul nag magamban

eredménytel egy meztitlá

éhség ilt ar mennyit ké

szál fát s a a frintokat

2 forintál is ellen volt

napig mind mintha nem

mert minde idő is kezd testi munk

a tiszta ver Aztán

esen munk még inkább

mesi osztál az állam s

még egy fa ki minden kával adója

teségesen

Egy i

Ne

Ve

Ne

Es

De

E

S

Ne

Az

VEGYES HIREK.

— Tisztelettel felkérjük mindazokat, kik a folyó évről, valamint a múlt évről is előfizetési díjaikkal hátralékban vannak, hogy azokat mihamarább kiegyenlítsék sziveskedjenek.

— Gáspár Jánosról, kinek jubileumát közörművel ünnepeljük, addig is, míg részletesebben tehetnők, következő rövid életrajzi adatokat jegyezzük fel. Született Torockószentgyörgyön 1816. okt. 27-én. Elemi iskoláit Szentgyörgyön, a gimnáziumot, teológiát és jogot a Bethlen-főiskolában végezte. Azután 1842—1844. júniusáig Berlinben tanult, mely idő alatt szervezte barátaival a „berlini magyar kört“, mely most is fenn áll. 1844-ben Zeyk József nevelője lett, megkezdte a hazai nevelésügy fejlesztése érdekében nevezetes irodalmi működését, melyet gyakorlati irányban is a „Kolozsvári nevelői kör“ által, mint annak jegyzője fejtett ki. — Ez időben készítette el Kovácsival az első tanmódszerű elemi „magyar olvasókönyvét“. A forradalom után nevelői pályáját folytatta mindaddig, míg a nagyenyedi népiskolai tanítóképezde igazgatója lett. Ez állásában példás buzgalmat fejtett ki. 1868-ban Alsófehérek és Küküllőmegyék kir. tanfelügyelője lett a bold. b. Eötvös felhívására, 1876. óta pedig kizárólag Alsófehérmegye tanügyének szenteli életét, — melyet áldásos eredményekben gazdagon tartson meg jó sokáig a Mindenható.

— A közigazgatási bizottság folyó havi rendes gyűlését szerda helyett esütörtökön fogja megtartani.

— Kuriai döntvény az unitárius házassági bíróságok kérdésében. A m. kir. kuria legközelebről tartott teljes ülésében kimondta, hogy az erdélyrezi unit. egyházak. egyházi bíróságainak illetékessége kiterjed a királyhágtantuli unitáriusokra is. Ezen kuriai döntvény felől unitáriusaink kétségen kívül nagy örömmel fogják venni, mivel ezen döntvény biztos kilátást nyújt nekik arra, hogy számuk a Királyhágtantul, rövid idő alatt rohamosan fog emelkedni. Ugyanis a Királyhágtantul az elválási perek a polgári bíróságokhoz tartoznak s lejáratauk a mellett, hogy igen hosszadalmas egyszermind rendkívül költséges. A ki tehát gyorsan és olcsón ohajt válni nagy Magyarországon, az unitárius lesz. Ezzel szemben a királyhágtantuli ref. és luth. egyházkerületek is tegyék meg a szükséges lépéseket arra nézve, hogy a válóperek lejárata végett, legyenek nekik is berendezett egyházi bíróságok, a mint az erdélyi ref. és luth. egyházkerületeknek meg vannak az ilyen bíróságok.

— A szegény tanuló gyermekek felruházására Nagyenyeden alakult körneközelebről tartott gyűlésében meglettek állapítva azon szabályok, melyek alapján mint egyesület szervezkedni ohajt. Az alapszabályok a szükséges felsőbb megerősítést mihelyt megnyerik, ezeknek alapján a szervezkedés azonnal meg fog történni. Ugyanezen gyűlésben az is kimondatott, hogy a szegény sorsu tanuló gyermekek felruházásának ünnepélye folyó decz. hó 19. a délutáni órákban tartassék meg a polgári leányiskola tanhelyiségeiben.

— A Bethlen-főiskolában a karácsoni szünidő folyó december hó 18-án délelőtt fog megadatni.

— A nagyenyedi Bethlen-főiskola theologiai dalkara 1886. december 11-én a régi városház nagytermében saját pénztára javára tánczezel egybekötött — változatos programmu — hangversenyt rendez. Ajánljuk műpártoló közönségünk figyelmébe.

— Gyászhir. Papp Péter helybeli kereskedő folyó hó 1-én 39 éves korában elhunyt. A megboldogultat gyászoló nő s 3 kised gyermek siratja. Bóke posaira!

— Deczemberünk sehogysem akarja ugy viselni magát, mint deczemberhez illenék. Ugyanis a helyett, hogy elég havunk és jó szánutunk lenne, olyan esős idők van, akkár nyáron.

— Csendélet Csekelakán. Csekelaki (Alsófehérmegyében) levelezőnk értesítése szerint azon községben a csendélet és vagyonbiztonság nem valami bírlians. Ugyanis akadnak ott vállalkozók, kik a házi szárnyasokat ötivel, tizivel, sőt harminczával is ellopogatják, hogyha módját találják. Ennek megtalálásában pedig eléggé leleményesek és jártasok. Sőt a leleményesség és gyakorlatosság tekintetében már annyira vitték, hogy közelebről egy odaváló szegénysorsu román gazdának hizó sertését, míg a gazda mint éjji ór a falu biztonsága felett örködött, a sertés ölből oly ügyességgel lopták el, hogy akár Boskónál számot tett volna az ilyen sánzsé Marsfőle ügyesség. A csendőrség néhány gyanus mákvirágot összefogdosott ugyan, de makacs tagadás miatt a több rendbeli lopási cselekvények elkövetői még ezideig felfedezve nincsenek. Az sem egészen érdektelen, hogy ezen lopási esetek alkalmával egyik gyanura befogott, egyéniség maga igazolására minő mentséggel élt az illetékes hatóság előtt. Azt mondta ugyanis, hogy ő a hizó sertés ellopásában részt már csak azért sem vehetett, mert azon éjjel leánylopással volt elfoglalva. Ez a lopás is megtörtént. A sertés lopás gyanújával terhelt lovag azon éjjel valósággal ugyan oda való tisztességes szülőknél leányát lopta el. Ezek a fiatal emberek ha így haladnak, még sokra vihetik. Jó lenne azonban, ha ez irányban

Nem tudod, hogy égek érted?
Szemem könyét nem töröld le?
Fájó szívem kinzod, sérted,
Nem hisztesz könyörgőseimre!

Ne szomorítsd hű kedvesed.
Ki téged annyira szeret;
Hallgass meg most, a mig lehet,
Hisz bum nem soká' eltemet.

Arezd piros, mint a rózsa
Boldogság sugárzik róla;
Én mint csalógná* jajgatok,
Bánatomban panaszkolok.

— Törökből. —

Szőcs Géza.

Ciceró élete és barátsága.

(Tanulmány.)

Irta Németh Sándor.

IV.

Oh még maga ez erény sem nyújt vigaszt, ha egy barátot vesztettél és a férfiszív, melyet a barátság döfött át, halálos sebéből vérzik folytonosan, nem segít azon a szerelmenek bármely balzsama sem.
Jean Paul.

A barátságot, ha megszereztük, megtartása nagy küzdelemmel jár s korok szerint változik, de az igaz barátság mindvégig megmarad. Azonban nem tagadhatni, hogy hivatal, verseny, egy szóval a meg nem fogadása is felbonthatja a baráti viszonyt, mely annál fájóbb, mentől hidegebb visszautasítással történik a megszakítás. Bizony nehéz annak tűrni a hideg visszautasítást, kit az előtt szeretet melengetett. — A barátság szereteten alapszik, de vajjon meddig terjed benne a szeretet határa? A barátságban harmadszor erénynek is kell lenni. A barátságot — ugy mondja Ciceró — a szeretet határát túl ne lépjük, hogy az erényt megsértsük, mert erény nélkül nincs barátság, mert „az erény feladata magunkhoz hajlítani az embereket“. („A kötelességekről“ 73. l.)

Hogy Ciceró, mennyire önzetlenségre alapította a barátságot, kiténik abból is, mikor azt mondja, hogy barátunkért erkölcselenséget ne tegyünk, mely teljességgel megfelel Jézus ama szavainak: „Mit magadnak nem akarsz, másnak se cselekedd“. A mint más szavakkal mondja Ciceró: „Mert akár nem tennők a barátért, mit tenni szabad, akár tennők érte, mi tilos, egyaránt kötelesség ellen van“. („A kötelességekről“ III. k. 10. f.)

Ugy van, mert a barátság nem a bünye és erkölcselenségre kell, hogy késztesse a barátot, hanem szeretetre és erkölcsös cselekedetre. Ugy annyira, hogy ebből kiindulva, a barátság akadály nem lehet annak, hogy felebarátainkkal jót tegyünk. Mert barátaimban önmagam látom, másban más barátját tisztelem s így nemde a szeretet az összekötő? — Bár nem annyira kiterjedő a Ciceró szeretete, mint a Krisztusé. — ki azt mondá, hogy minden embert egyaránt szeressünk, ki a részleges barátságról nem is szól, mint a melynek az mineralis szeretetből kell kiindulnia az általános emberszeretet elvét háttérbe szorította volna? Ezt tette volna ő, ki azt mondá, hogy minden nemzet egymással testvér.

A barátoktól semmi rutat ne kérjünk (tiltó), csakis becsületes dolgokat követeljünk (követelő). Csak becsületeseket, mert az embereket cselekedeteikből ítéljük meg. A szeretet határa annyira terjedjen, hogy önállóságunk cseréjét ne szenvedjen. A barátságban a jóság; a szeretet az erény után önként és szükségképpen következik az előzékenység, mely szintén a jóságon alapszik, mely jóságot a barátságot tesszük ugyan s nem a viszontszolgálatért, bár ez még növeli a magasztos érzelmét. A szeretet benne ne legyen engedékeny, de figyelmes. A tartózkodásnak sincs helye a barát érdekében. Így a jó tanácsoktól sem kell tartózkodni, de az ugy történnék, hogy ne ugy tűnjék fel, mintha véleményeinket rákar-nók erőszakolni; mert ekkor is csökkenhet a viszony ereje, vagy legalább az érzelm tisztasága megzavarodik. A jó tanácsotól nem kell tartózkodni, mert a jóra indítja még azon barátot is, ki rossz utra indult — s mily boldogító öntudat ez! Ezért volna hát kiirtandó a barátság a szívből: „Hiszen, — ugy szól Ciceró — kik ezt akarják, a napot akarják kizárni az életből, melynél jobbat a halhatatlan istenektől nem nyertünk“.

Nem; nem kell kiirtani a barátságot, bár sokszor fájdalomat kell éreznünk benne, mert a mint Boissier mondja: „Sokszor méltatlan gyanuskodások megzavarják a legtiszább barátságot is, mely csak valaha létezett. Igen, ugy van, mikor az emberek gondatlanul elszólják magukat másról, nem gondolna, hogy ez által, mit hozhatnak annak. Ugy, hogy méltán ajkainkra vehetjük sokszor mi is a zsolatáró szavait: „Uram, az én lelkemet szabadíts meg e hamisságszó ajaktól és a csalárd nyelvtől“. (Zsolt 120. s.) Igen, mert nem tudják ama fájdalmat, melyet szenvednie kell annak, kiről kicsinylőleg szóltak. Bár ez így van, mégse kell kiirtanunk, mert: „Minden időben szeret, ki igaz barát“. (Példab. könyve 17. r.) (Folytatása következik.)

* A keletiek felfogása szerint a csalógná szerelmes a rózsába, de az nem viszozza szerelmét, s ezért kesereg, panaszol folyton.
Sz. G.

Mindkettő részben arra is való, hogy fokozza az életvékenységet, a munkakerőt. Hiszen az adó a művelődés, a haladás egyik főrugója. De igen természetes, hogy éppen a fenntebbiekből következőleg, a tunya kényelem, a munkátlan restségnek legkonokabb ellensége is; és ez a bibi. Átlagosan véve, bizony az emberek adó elleni panasza ősi restségökből származik. Fáradni, dolgozni, hogy pénzt szerezzünk; aztán a fáradsággal szerzett pénz néhány százalékját adóra, jótékonyezélu adakozásokra „dobni“ ki, a helyett, hogy eligyuk-együk, külsőnk csillogtatására fordítsuk: csak olyan ember előtt nem látszik szörnyű zsarolásnak, ki felemelkedve a mivelttség bizonyos magaslatára, tullát a kislelkű jelen rövidke perczein, tovább lát egyéni önzése szűk korlátain.

Nem azt akarom mondani, hogy a jelenlegi adórendszernek nincsen semmi hibája s az adózó közönség nincsen sokféleképpen megterhelve; de bizony e teher nem volna olyan nehéz felényire sem, ha nem volnánk oly szűkkeblűek, haszontalanságokra pazarlók és ha a munkától nem irtóznánk annyira és . . . még sok ha . . .

Hiszen vannak olyan emberek is, kik inkább nyomorban élnek, mintsem becsülettel kezökbe fognák a szerzeszámukat; kik mindennapi kenyeröket sem szerzik meg tisztességgel, nem hogy adót fizetnőknek. És nem azért, mintha nem kapnának munkát a mostohának kikürtölt világtól. Példák bizonyítják, hogy nem azért. Itt van lám a mi favágóink története. Elmondom.

. . . Nem gondoskodtam vágott fárol előre. A hideg pedig nem volt eléggé gyöngéd számba venni mulasztásomat. Zordonan ránk rontott már október utolsó napjaiban. Megfáztam. Még inkább megdöbentem és vádoltam magamat, mikor feleségem a hidegtől már kékes kis kezeit pillantottam meg. Megyek egyenesen a piacra favágót keresni. Nehány ácsorgó paraszt ült egyik koresma lépcsőjén összedugott kézzel, a levegőbe bámulva. Megszólítottam őket. Hívásomra vállat vonitnak. Egy forint 20 krajczár — mondom nekik. — Közülök az egyik erre kihuz elrongyolt zsebéből valami üvegfelet és jót kortyintva belöle, visszavágja nekem: „Nincsen fűrésztünk!“ s azzal elfordul nagy lomhán tőlem. Igen ám! — gondoltam magamban — mert van pálinkád; és boszankodva kellett eredménytelenül hazatérnem. Ez alatt otthon szereztek egy meztlábos, majdnem ruhátlan cigányt; az inség és éhség ült areza barázdáiban. — Többet ígértem, mint a mennyit kért, csak vágjon fel egy ölet. Felvágott három szál fát s akkor 10 egész krajczárt kérvén, odább állott; a forintokat elhagyta. Egy másik ácsorgónak kész voltam 2 frtnál is többet megadni, de annak a fa elaprózása ellen volt kifogása és ő is a faképnél hagyott. Három napig mind hiába kerestem pénzemre munkást. — Nem, mintha nem lett volna elég nyomorgó pénztelenül, hanem mert mindegyik félt a munkától, a fáradságtól. Pedig az idő is kezdett már enyhülni, ugy, hogy magam is, ki testi munkához szokva nem vagyok, élvezettel fűrészeltem a tiszta verőfényen.

Aztán panaszkodjék még valaki nekem, hogy nincsen munkakeresete s hogy a szegény népet — ki pedig még inkább megélhet, mint valami testileg elpuhult nemesi osztály gyöngye ivadéka — így még amugy nyuzza az állam sokféle adójával. Én — ha rajtam állana — még egy fajával megszapornitnám. Keserves adót vetnék ki minden utcaácsorgóra s kényszeritném derekas munkával adóját s azzal együtt mindennapi élelmét is tisztességesen megszerezni.

CSARNOK.

Egy ifju leányka koporsójánál.

I.

Ne sirjatok! bár gyötrő fájdalomban
Vergődve dobban egyre szívetek!
Ne sirjatok! . . . Nem ébred ugy se' már ő —
Es nem szerethet többé titeket!

De hogyha a természet észrevenné
E jajgatást, e zokogó panaszt,
S meglátja, hogy mi lett szép alkotása:
Nem mer többé teremteni tavaszt!

II.

Nem kívánom, hogy felőbredj,
Hogy elhagyjad siri ágyad;
Nem érzem én a fájdalmat,
Mit a szíved ez a vágy ad.

Mit is érne e sovárgás? . . .
Ugy se soká lennék véded,
Mert, ha élve láthatnálak,
Örömben — én halnék meg!

Szabó Jenő.

Az elhagyott szerető panasza.

— Delalzadé. —

Oh te bájos, de kegyetlen
Mit vétettem ellened?
Nem szeretsz már többé hűtlen,
Elfeledted kedvesed?

bevásár-
netni.
gyasztási
szorult-
illet köl-
ét arra is
gezéseket
ezendi.
fedhetlen
iskorúak
részletek
et kebe-
ru egyé-
kezeske-
kiadandó
ete kész-
adó.
ul és mű-
b annyi
jegyzve
a a fel-
b) ha a
sésesnek
pes köz-
részletek
és a tagok
ek meny-
nden tag
r oszt. é.
ek az egy-
gáltatandó
tal nyug-
okon mul-
erre több
en részlet
kül, hogy
t eseteken
andó fon-
az igazga-
setben az
ra esnek a
e alul fel-
véték nél-
kamatokkal
kivánják,
dés esető-
zolgálatni.
7. és 254.
elvelt köl-

való reményteljes előre haladásuknak a községi előjáróság, de mivel ez erre aligha képes, a csendőrség s azután a bíróság mielőbb utját állaná.

Nyilatkozat. Több — előttem elejtett — szavakból azt kell következtetnem, hogy az a gyanu, hogy a „Közérdek” folyó évi 47-ik számában egy helybeli kisbirtokos aláírással ellátott közleményt én irtam. Erre a következőt vagyok bátor nyilvánítni. Az igaz, hogy én 1866-ik év május 17-ik óta folytonosan ezen nemes megyében működöm, mint megyei tisztviselő. Az is igaz, hogy az 1873-ik évi kolera alkalmával ügybuzgalmamért a nmlt. m. kir. belügyminiszter ur 1873. évi december hó 12-én 4156. eln. szám alatt kelt kegyes leiratával elismerését nyilváníttotta. Az is igaz, hogy mióta az 1870. évi XLII. t.-cz. életbe lépett, folytonosan megyei bizottsági tag voltam; míg az 1883-ik évben Magyarigenben tartott megyei bizottsági tagok választása alkalmával, a megyei bizottsági tagok közül — nem tudom mi okból, ha nem azért, mert Magyarigenben jövevény (?) vagyok — kihagytak. Mindezek dacára nyilvánítom, hogy az említett közleményt nem én irtam. — Magyarigen, 1886. nov. 30. Lukátsffy Viktor. — Ezt mi is igazoljuk. Szerk.

Köszönetnyilvánítás. Sokat olvashatunk körülünk a gyermekek vallásos neveléséről, vallásossága fejlesztéséről. Ujabb meg újabb rendszereket, a meglevőknél jobb tankönyvek előállítását szorgalmazznak mindenfelől. Nagyon helyesen. Mert a jó rendszer a tankönyvekkel érhető el, hogy a fejlődő nemzedék a vallás tudományában jártassággal bírjon; de hogy vallásos is legyen, azt a leghelyesebb rendszer s a legjobbnak méltottat könyvekkel is vajmi bajosan. Azonban vallásos lehet s lesz is bármely szülő gyermeke a rendszeres tudomány mellett, — vagy tán még a nélkül is — ha legközelebbi körében, t. i. szülőitől nyeri az első oktatást s a jó példát a vallásosságra. Mert igaz az: vallásos szülőnek vallásos gyermeke. Ez állítást igazolja Kis Ilona ó nsga m. kir. honvéd százados Kis Albert és neje Zudor Leontina bájos hajadon leányának tette is. Ki minden összeköttetés, sőt a legkisebb ismeretségen kívül s így bizonyára csak keble vallásos sugallatát követve, felenyedi kisdéd egyházunkat már több ízben méltatta jóakaratu figyelmére. Ugyanis: a mult évben többször, a jelen évben pedig — egy eset kivételével — minden alkalommal ellátta az Ur asztalát kenyérral és borral. Ezen kívül egy sajátkezűleg készített, 5 frt értékű, gyönyörű urasztali kenyértakarót ajándékozott. — Az igaz vallásosság nemesak szavakban, hanem tettekben nyilatkozik. Fogadja Kis Ilona ó nsga e téren is egyházam, mint a magam legforróbb köszönetét. — Felenyed, 1886. december 1. Veress Kálmán, felenyedi ref. pap.

Nyilvános számadás a nagyenyedi önk. tüzoltó egylet által folyó évi november hó 28-án rendezett tánczestély jövedelméről. Bevétel: 1. belépő jegyek árából 49 frt 50 kr, 2. felülfizetésekből 12 frt; összesen 61 frt 50 kr. — Kiadás: 1. Bélyeg a rendőri engedélyre 1 frt, 2. Meghívók nyomtatása 6 frt 50 kr, 3. Zene 25 frt, 4. Világítás 8 frt 68 kr, 5. A padló fénymázolása és a ruhatár költségei 5 frt, 6. Napszámosok díjai és a meghívók szétküldésének költségei 3 frt 82 kr; összesen 50 frt. — A bevételből 61 frt 50 kr. a kiadás 50 frt, levonva, marad tiszta bevétel 11 frt 50 kr. — Ezen számadásból láthatólag, a szóbanlevő alkalommal egyletünk a t. közönség részéről sem anyagi, sem erkölcsi támogatásban nem részesült, távolról sem, akkora mérvben, mint a mekkorára — már csak üdvös, az egész városi közönségre nézve üdvös czéljainál s azon üdvös czélnek megfelelő működésénél fogva is — teljes joggal számíthat. Hogy tánczestélyünk defizitet nem eredményezett, azt legfőképpen a rendező bizottság takarékoságának köszönhetni. Egyébiránt a közönség azon t. tagjainak, kik az estélyben résztvettek, valamint azoknak, kik felülfizettek, illetőleg jegyeiket megváltották, jóllehet távol voltak — névszerint: Czirner J. József kereskedő 5 frt, Boér Áron esperes 1 frt, Miksa Miklós 1 frt, Pettykó Géza adófelügyelő 1 frt, Ungár Sámuel 50 kr, Hudeлист Máttyás 1 frt, Keresztes Pál 50 kr, dr. Magyar Károly főorv. 1 frt, adományért és végül Kiss Károly kórházi gondnoknak a tánczestély rendezésében való közreműködéséért hálás köszönetét nyilváníti parancsnokságunk a vezetése alatt levő egylet nevében. Az önkénytes tüzoltó egylet parancsnokságának Nagyenyeden, 1886. december 2-án tartott gyűléséből. V a j n a Károly, főparancsnok, M á l n á s i Domokos segédtsizt.

Nyilvános számadás. A szegény tanulók felruházására következő adományok folytak be a Czirner Józsefné ó nsga kezéhez: Müller Mihályné 4 db új ruhaneműt, Munkácsi Zsigmond 2 frt, Nagy Géza tanár 2 frt. — Folyóvich Sándorné ó nsga kezéhez: Dunai Albert 1 frt és 4 db ruhaneműt, Farkas Mária 1 frt és 5 db ruhaneműt, Labonez Ferenc 30 kr, Lóte Lajosné 1 frt, Pogány Györgyné 1 frt, Farnos Dezső 1 frt, Török Bálintné 4 db ruhanemű. — Wokál Jánosné ó nsga kezéhez: Halama Lajos 2 frt, Barta Zsigmond 1 frt, Melt. br. Kemény Lászlóné ó nsga 10 frt. — Tóth Miklósné ó nsga kezéhez: Zeyk Károlyné ó nsga 18 db ruhaneműt s 3 k. diót, Lőcsei Lajosné 2 db ruhát és 40 kr, Sáidel Józsefné 1 frt, Sáska Sándorné 1 frt, dr. Magyar Károlyné 1 frt, Boér Áron esperes 1 frt, Csizsér Dániel 40 kr, Tóth Miklósné 50 kr és 10 db ruhaneműt. — Wekszler Ferenczné ó nsga kezéhez a „Piacsor” és „Porond” városrészből: Ludvig Jánosné 6 db ruhaneműt és 1 frt, Szilágyi Farkasné 1 db ruhaneműt és 1 frt, Király Miklósné 4 db ruhaneműt, Fánta Józsefné 50 kr, Ungerpek Miklósné 3 db ruhaneműt, Lőrincz Károlyné 1 db ruhaneműt és 50 kr, Reich Mihályné 2 db ruhaneműt, id.

Winkler Jánosné 2 frt, ifj. Winkler Jánosné 1 frt, Bodola és Vajda czég 6 db kendő, Krissmannies Vilmosné 2 frt, Tőkés Imréné 1 kalap és 70 kr, özv. Debreczeni Kálmánné 40 kr, Wekszler Ferenczné 1 frt. — Fogadják a nemeslelkű adakozók — az árvák és szegények nevében — szép és nagybecsű tetteikért a segélyző bizottság forró köszönetét. A bizottság megbízásából Nagyenyeden, 1886. decz. 4. N a g y M ő z e s, titkár és pénztáros.

Szerk. izenet. S á r d. Nem „nyilt kérdéssel”, hanem a törvény által engedett jogorvoslattal, maga idejében kell minden valóban ügybuzgó választónak megvédeni jogát, — mire bőven elég idő volt. — Általában azt a tapasztalatot tettük, hogy könnyen vádolunk utólagosan mulasztással másokat, de alkotmányos jogaink gyakorlását — kivált ha egy kis áldozattal is jár — szintoly könnyen rendeljük alá részint a személyi érzékenykedésnek, részint a lusta közömböségnek.

KÖZGAZDASÁG.

Előszó Dezső Miklós „Tanító a faiskolában” című munkájához.

Azon reményben fogtam tollat e kis gyakorlati füzet összeállításához, (mely Pécsen fog megjelenni; 6 ives füzet ára 60 kr), hogy a hazánkban mind szélesebb-szélesebb körű gyümölcsfa-keresztésről írjam le tapasztalataimat és észrevételeimet oly mértékben, a mint az egy rendesebb faiskola helyes kezeléséhez mulhatatlanul szükséges, elhagytam minden fölösleget.

Csak a faiskolát szándékozom ismertetni részleteiben, itt van nálunk a legnagyobb hiány; baj nálunk az is, hogy sokat theorizálunk s bizonytalan az irány, sokan kételkedve fognak a gyümölcsészethez, pedig oly egyszerű, oly kellemes és hálás terte, ma egy a kis, mint a nagy birtokosnak lépni alig lehet, mint a gyümölcs-termelés. Hát a mi jó népünk? Tapasztalatból tudjuk, hogy a mi jót, szépet, hasznosat lát, arról meggyőződik; legelső sorban érdeklődik, s nyomban követi a jó példát.

Kik vannak tehát hivatva népünkkel megkedveltetni a gyümölcsfa-szaporítást, mint a gyümölcsészet abc-jét? Azt felelem, hogy mindenki. Kinek nehány □ öl kerteje van, kinek érzéke van a szépet párosítani a haszonnal, ki saját énjét vizsgálva önrzeteresen szól eképen: ki gyümölcsfa-nemesítéssel foglalkozik s így gyümölcs-termeléssel: az rossz lelkeletű ember nem lehet!

Mi kell tehát a gyümölcsészethez? Jó akaratu érzés, nemes lélek s már le van küzdve az akadály.

A gazdaság minden ága több-kevesebb befektetéssel s különösen alapos számítással jár, de hasznos gyümölcsészet a mellett, hogy kellemes, szép, mindenütt haszonnal üzhető, s javítást, — teszem a véletlenül téves fajkiválasztásnál, — a termő fán is lehet tenni átojtás által.

Csak bátran fogj ásót, kést, ollót és fűrész kezvedbe szives olvasó, már a legelső sikeres ojtványodnál, bátran nézsz a többi elébe, s meg van a rugó a többihez; midőn egy vad, fanyar vackort, egy savanyu vadalmát termő fácskának fejedelmi, királyi rangot adsz. Hiszen nagyra előre törekedni az emberi természetben fekszik s hol gyakorolhatni ezt könyebben, mint 3—4 vágással egy ojtásnál. S mi a hála? A nemes galy szeméinek duzzadása, a szép életerős hajtás, 5—10 év múlva a fejedelmi piros-, sárga-, zöld-husu, kellemes, bőlevű gyümölcs, mely a 100 éves aggot épp úgy ingerli, mint az alig öntudattal bíró gyermeket. A beteg épp úgy sorvárog egy szemet-lelket gyönyörkötött és inyt csiklandó nemes gyümölcsért, mint a legegészségesebb halandó. Az értéktelen tárgyat a tolvaj sem lopja el, de minek van több biztos fogyasztója, mint a nemes gyümölcsnek? Mind szép ugy-e szives olvasóm? De azt mondod,

a pénz értékét biztosítsd nekem. Azt kérdezhetem erre én is, hogy apáink ojtása nélkül, hogy élveznénk ennyit is, a mi van? S mit hagyunk mi csak legközelebbi utódainkra? A bérletek által kizsartolt földet, s a phylloxera által elpusztított 600,000 hold szőlőt. A stejer Masászky. — mely 40 éven tul teljes termő. — vajjon a 100,000 frtokat biztosítaná-e nálunk a szomszédainknak, mikor Pécs városa 1 bő gyümölcstermő év alatt 30—32000 frttal adózik tisztán stejer Masászkiért?

Sajnos, hazai példa nem nagyon sok van; hanem nézzük a külföld példait.

Olvassunk egy kissé a közhasznu „Gyümölcsészeti és konyha-keresztési füzetek” 1880. évi 8. és 10-ik lapján, továbbá higyük el, hogy Szászországban □ mértföldenként 12,000 frt a gyümölcs-termelés jövedelme, Württembergben pedig 16,000 frt. Hazánk 4000 □ mértföldön ezek szerint 48—64 millió értéket termelhetne.

Hannoverben a hildesheimi kerület országtuja 216 kilométer hosszú, s mellette 30,500 gyümölcsfa s ezek 1/3-da még fiatal, melyek 1877-ben 42,000 márkát, 1878-ban 29,000 mrkt, 1879-ben 25,000 mrkt jövedelmeztek. A hannoverai kerületben 25,000 fa akkoriban 3 évben 33,000, 10,000 és 18,000 mrkt jövedelmezett.

Keleti statisztikus hazánk gyümölcs-termesét a dinyével együtt 8 millió mázsára teszi, 1 mázsát 5 frtjával számítva 40 millió frt. 1878-ban a 628,000 kat. hold szőlőnk 8 millió hektoliter mustot termet 42 millió frt értékben, s így 1 kat. hold szőlő átlagos bevétele 67 frt, a gyümölcsfa pedig bizonyosan nem foglal el hazánkban nagyobb területet s évi gondozása stb. holdanként soha sem kerül annyi költség és fáradságba s termés értéke mégis magasabb, hát még most, mikor 50,000 kat. hold szőlőnk már ellepte a phylloxera.

Ermelléken a cseresznye az első szűret a szőlőkben, itt Baranyamegyében nem egy 3—600 lélelkekkel bíró kis község 6—6 száz frtot vesz be cseresznye és meggyből, hát Keoskemét N.-Körös stb.? 1884. aug.-szep. havi „Gyümölcsészeti és konyha-keresztési füzetek”-ben „Pár adat egy gyümölcsösőről” czim alatt, kimutatom egy öreg, sőt már fiatalított agg gyümölcsfa jövedelmét, 10 évi átlag után számítva 32 liter alma esik egy évre 1 frt 50 kr jövedelemmel, de egy kat. hold a szénatermessel együtt évenként átlag tisztajövedelmet hoz 56 frt 60 krt (a kiadást leszámítva), akkor mikor csak 27 elaggott fa van egy kat. holdon.

Ha összesen 100 alma-, körte-, cseresznyefát veszünk föl egy kat. holdra, akkor a 10 éves átlag szerint a főtermeléssel együtt tisztajövedelem 83 frt 88 kr.

Tudok esetet, hol 1 db körtefa 200, sőt 300 frtot jövedelmezett 15 év alatt, tehát circa 30 éves koráig.

Végül, hogy mi mindent tehetünk a gyümölcséssel s minő módozatok vannak erre azon esetben, ha már 20—30 év múlva annyi gyümölcsünk lesz, hogy a külföld gyümölcsét kizárni képesek leszünk: olvassuk el Semler Henrik „A gyümölcsértékesítés és gyümölcstermelés emelése” című munkáját, fordította Gamauf Vilmos Budapest, 1885.

Tanítóm, szives olvasóm, megtanít, hogy hogyan lehet 1 frtból 10 frtot csinálni, kellemes és szép, nemes foglalkozás által.

Olvassátok figyelemmel!

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:
DR. MAGYARI KÁROLY
SZILÁGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN
Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

Húzás már Karácsonkor!

Kincsem 1 Sorsjegy 11 csak 10ft

Főnyeremény készpénzben

50.000 ft

10.000 ft, 5000 ft 20% lev. 4788 pénznyeremény.

A magyar lovar-egylet sorsjegy-irodája: Budapest, váczí-utca 6. sz.

Húzás már Karácsonkor!

Kincsem sorsjegyek kaphatók Wokál János könyvkereskedésében Nagyenyeden.

Szerkesztő Nagy-B. A KIADÓ...
Wokál János...
Kéziratok ne...

a „Köz...
Visszatek...
szerény me...
talán nem vo...
fehérmegye...
írója; közérde...
nek egyszerű...
Távol áll...
anyagi jutal...
egyszerűen...
legjobb hitm...
tünk e téren...
A n. é...
munkatársain...
arra, hogy...
kérelemmel...
miszerint sz...
is oly helyze...
mind teljese...
melyeket ma...
A meg...
házi és isko...
a köz- és m...
annyi tért ta...
irodalom, n...
eredeti czik...
egybehason...
kat némileg...
Nagy...

Szilágyi...
A...
egész...
félév...
nyege...
Tiszte...

— 50 éves...
Ha...
Ol...
Ki...
Na...
H...
É...
K...
N...
K...
Sz...
A...
H...
S...
S...
M...
S...
B...
H...
T...
E...
C...